

Erzsébetváros és vidéke.

Társadalmi, közművelődési, közigazgatási és közgazdasági hetilap.

Előfizetési árak: Egész évre 6 K, félévre 3 K, negyedévre 1 K 50 f, egyes szám 12 f. Hivatalos hirdetések díja: 100 szó után 4 K, minden megkezdett további 100 szó után 1 K 50 f. Nyilttéri közlemények soronként 30 f. Egyéb hirdetések díjai a kiadóhivatalban tudhatók meg.

Megjelenik
minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőség címére küldendők.
Kéziratokat nem adunk vissza.
Névtelenül beküldött cikkeket lapunkban nem közölhetünk.

A magyarság az erdélyi részekben.

Írta: Balogh Pál.

(Vége).

Pedig a Székelyföld kapuin is próbált behatolni az oláh. Nyomai megmaradtak az összes küszöböknel. Ott van a Tömösi-szoros, hol a kaput a csángók őrzik, de Hosszúfalut a főbejáratnál már nem mentesíthették: ebben a többség ma román. Ott van a Bodza-szoros: tornácát a románságnak sikerült elfoglalni s 3 faluban így megfészkelvén magát, a Feketeügy felé tovább terjeszkedett, behatolt az Oltfurdolói és Előpatak vidékén újabb 3 telepet alkotott magának. Az Ojtozi-szorosnál csak Sósmező lett övé, Berecken már nem tudta lábát megvetni. A csiki havasok mellett megszállta az összes kapukat: a Békást, a Gyimest, a Bélbort, de beljebb sem a felsiki, sem a gyergyói székely nem bocsátotta. Maros-Tordába csak a besztercei kapuk felől birt bekerülni, hol a puha szászság állta útját, de ezen átgázolt. Így jutott be a Mezőségbe, s árasztotta el Erdély mélyét.

Szintígy áradt be délről a törösvári kaputól a Vulkán-szorosig északnak tartva. A szász és magyar rétegek romjaiból ma is megállapítható, honnan jött, merre terjedt, s hol csaptak össze szemközt találkozó hullámai. Ha egyéb nem tenné, e romok tiltakoznak az együgyű mese ellen, mely Erdély római eredetű őslakójának vallja ezt a románságot. Miféle autohton lakós az, mely 2000 év alatt egyetlen várost, sőt nagyközséget sem bírt a maga emberségéből alkotni. Apró hegyi falvai, melyek a havasok alját ezerszámra betöltik, száz év előtt mind csupa sátoztanyák voltak; a népesebb helységekhez pedig, amiket a völgyekben ma bir, más népek által jutott. A hogy az országba is lassan, cseppenként szivárgott be, úgy tett a községekkel, a hol csak megjelent, hogy lassanként elárasztotta, majorizálta s előbb tényezővé, majd elemi erővé növekedjék bennük, ha a viszonyok neki kedveznek és időt is hagynak hozzá.

Az unió előtti korszakban volt elég ideje, kedvezők voltak a viszonyok is. A hatalom szívesen látta a jövevényeket, egyengette útjukat, közremunkált telepítésükben. — Beédesgette őket a római

egyházba, beleszervezte a határőrcsapatok gyanánt a hadseregbe. Mert alkalmas építőanyagoknak látszottak a divide et impera elvén épülendő nagy birodalom keleti szárnyához.

De az építkezés nem sikerült. A birodalom ebben a szerkezetben nem tudott fennállni. Nem lett se nagygyá, se erőssé. Akkor aztán a hatalom visszaadta Erdélyt új állapotában Magyarországnak: csináljon vele, a mit bir.

Az unió létrejött, úgyszólván az utolsó órában. Ha még tovább késik s tovább terjed a feloszlási folyamat a fajmagyarság rétegeiben, többé ott alig volna már menteni valónk. Így is hosszú lesz a küzdelem s a munka, míg az erdélyi pozíciót a magyar nemzeti politika céljaira kellőleg megerősíthetjük fajnépességi viszonyait ehhez képest rekonszolidálhatjuk.

Mert a feladat nem könnyű. A magyarság, a mire Erdélyben támaszkodunk lehet, aránytalanul kevés: nincs 900,000 lélek, szemben a másfél millió románnal s közel 300,000 egyéb nyelvűvel. Még nagyobb baj a magyar elem szétszórtsága, elszigetelt tagozata, a mik gyengítik benne az ellentálló erőt. Leg-

TARCA.

Santa Barbara.

Írta: Hevesi József.

Tizian „Assuntája“ után Palma Vecchio híres „Santa Barbara“-ját akarta látni. Amint az Akadémia csodás kincsesházát elhagyta, a gondola ingva-ringva suhant végig a Canale granden.

A tavaszi napsugár zöld smaragddá olvasztotta a lagunát. A levegőben benne volt a tavasz lehellete. A régi palotákról virágok kacsingattak.

És a gondola ingva-ringva suhant tova.

Egymásután vonultak el előtte az ősrégi paloták a Palazzo Vendramin, Pesara .. Cá Doro .. Grimani . . . Desdemona . . .

A smaragd zöld víz fölött pillangó röpködött. Mert tavasz volt . . .

A lelkében még benne volt az „Assunta“ búbájának áhitata . . . Benne volt az ifjúság. És benne volt a tavasz. És ő most Velence legszebb asszonyát akarta látni. Akiről már olyan sokat álmodott.

A Santa Barbarát.

A gondola ingva-ringva suhant tova. Letért a Canale granderól és apró kis cellékon-ke-

resztül siklott. A víz gyöngyözve csobogott a karcsú evezőről.

A fordulónál a gondoliere elkiáltotta magát:

— Sia stai! . . .

És jött a válasz a másik gondolástól.

— Seia premi! . . .

— Sta li? . . .

Különben csend. Az apró hidakon nagynéha facipők kopogása. A levegőben a tavasz illata. Olyan édes harmónia. A lelkében ifjúság és tavasz. A szíve olyan pontosan, szabályosan, rendszeresen dobogott. Kip, kop, kip, kop, mint amilyen rendszeres, szabályos volt az ő híres kronometerjenek a ketyegése: Kip, kop, kip, kop.

Pedig most Velence legszebb asszonyát fogja meglátni.

A lelkében zsongott valami. Egy dal. Hazulról hozta magával. A tarlóról:

Pi-piros a pipacs virága.

Hull a harmat reája . . .

És a gondola ingva-ringva suhant tova.

*

A Formosa-templom közelében csaknem kiugrott a gondolából. — A szegény rampino csaknem kiejtette kezéből fanyelű horgát, amivel a gondolát a traghettóhoz húzta.

Sietett.

A templom koldusai megsüvegelték.

A bőrajtót félrevonták.

Sietett. Egyenesen a jobboldali oltár felé. A legszebb velencei asszonyhoz, Santa Barbarához.

Bibor a ruhája.

A fején diadém.

A kezében pálma.

De az arc, arc! Egy szentté avatott, velencei szépség. Nem szenvedélytől izzó, nem lángra gyújtó, nem a dél forró leánya. Kék szemében sejtelmes ígéret, gömbölyű, arcán a szelidség bája, boldogító, lelkét mamoritó mosoly. És a termete . . . egy istennője. Hatalmas és mégis olyan lágy, olyan nőies. Főnséges nyugalom, mely édes sejtelmekbe ringatja a lelkét . . .

Ilyen Santa Barbara, a fegyvergyár tűzérének védőszentje.

*

Sokáig, sokáig nézte, csodálta, bámulta. A templomban mély csönd volt.

De jól hallotta, hogy a szíve egész szabályosan, rendszeresen dobog: Kip, kop, kip, kop. Velence legszebb asszonya nem zavarta meg a szíve dobogását.

Kék szemében sejtelmes ígéret. A termete egy hős istennője. Alakjának főnséges a nyu-

tömörebb a Székelyföldön: ott 450,000 főnyi magyarság él együtt, közel 120,000 lélek jut az öt kisebb magyar nyelvmenedencére Kis-Küküllő, Torda-Aranyos, Kolozs és Szilágy megyékben. Minthogy 190,000 magyar vetődött szanaszét erdélyszerte 113 magyar nyelvszigetre. — Végül 120,000 főt, egész hadsereget tesznek ki azok a magyar töredékek, melyek a román talaj 162 s a szász talaj 20 poliglott községben erős kisebbséget, mástélezer egyéb helységben pedig pár léleknyi törpe minoritást alkotnak.

Az erdélyi magyarság ennyiféle, sokszorososan elaprózott tagozatát ismerve, nem kis aggodalommal néztük az 1900-ik évi népszámlálás eredményei elé. Mert méltán tarthattunk tőle, hogy a fajok küzdelmében, a mit gazdasági a válság, megélhetési gondok, kivándorlásra való hajlam is sokszorososan súlyosbítanak, ez az elszigetelt, szétzilált magyarság újabb sebeket kap, új veszteségeket szenved.

Annál kellemesebb volt csalódásunk. Erdély népessége a korábbi állapothoz képest (Szilágy beszámításával), közel negyedmilliónyit nöött. E 249,000 lélekszaporodásból a magyarra esik 117,000, a románra 120,000, a szász fajra 12,000. Arányszámokban kifejezve: a magyar 31:3-ról 33:1-re fejlődött, a román pedig viszonylag csekélyebb fejlődésénél fogva 57:1-ről 56:9-re, s a szász 8:9-ről 8:7-re apadt. A magyar tehát 18% gyarapodással, élén járt Erdély összes népeinek.

Ez eredményből arányos rész esik a magyar nyelvterületi tagozatok valamennyi típusára. Legnagyobbat gyaradott a székely medence: 80,000 lélekkel. Közel 20,000 lelken osztozik az öt kisebb medence-képződmény. Kerek 10,000 lélek jut a magyar nyelvszigetek gyarapodására, a maradvánnyal pedig idegen talajban a magyar fajkisebbségek gyarapodnak.

Az ily fejlődés, persze, nem egyenletes s nem is általános. A mutatkozó nyereségeket itt-ott veszteségek ellensúlyozták. Egyik vidéken szaporodik a tiszta magyar községek száma, másutt a színmagyar falukban idegen spórák jelennek meg. Érdekes hullámozást tapasztalunk a poliglott községek világában, a szerint, a hogy a fajkisebbség fogy vagy növekszik, sőt többséggé duzzad föl s átalakítja a helység etnikai jellegét.

Megállapíthatjuk ehhez képest, hogy a vegyesajku magyar községek csoportjából 27 esetben nőtt, 73-ban fogyott a román fajkisebbség, míg a poliglott román községek közt 29 esetben nőtt, 12-ben fogyott a magyar fajkisebbség.

Még jellemzőbbek a térhódítás példái. A magyarság e tíz év alatt elvesztette a román elem javára: Erősd háromszéki, Egerszeg marostordai falut a nagy székely medencében, Magyar-Valkót a nádasmenti kisebb medencében, nyelvszigetei közül Alsó-Járát Torda-Aranyosban s Betlent Szolnok-Dobokában. Viszont magyar jelleggel ruházta fel a román etnika rovására: Csik-Gyimes-Bükköt, Magyarfülpöst és Kebelét a székely medence szélein, a következő román községeket pedig átváltoztatta magyar szigetképződményekké: Körösbánya, Hesdát, Petrozsény és Lupény Hunyadban, Nagy-Sármás Kolozsban, Meleg-Földvár Szolnok-Dobokában, Entradám Beszterce-Naszódban, Bősháza és Kraszna-Pacal Szilágyban.

Elég szép siker rövid tíz év alatt, mely időszak a magyar etnika fejlődésére a gazdasági válság s a kivándorlási mozgalmak folytán éppen nem volt kedvező. Várva-várjuk ezekután azt a szerencsés decenniumot, mely jobb viszonyokba helyezi népünket, visszaadja nyugalmát, felfokozza erejét: csodálatos propagatív és

beolvasztó képességétől akkor még nagyobb eredményeket remélhetünk.

De ebben aztán segítségére is kell sietnünk, állami és társadalmi eszközökkel, kulturális és politikai téren egyaránt. Hogyan és mimódon, az ankét során hivatott férfiak ki fogják fejteni.

Részemről csak egy konkluzióra szorítok, mely az előadottakból szorosán következik. A fajküzdelen s a nemzeti-ségi kérdés súlypontja a községekben van. Községek faji jellege szerint alakulnak s változnak a nyelvhatárok, a hogy ez alakulást irányozni, vezetni tudjuk, a szerint oldjuk meg érdekeink szerint a problémát.

Súlyt kell helyeznünk jó községi törvényre, amit az új közigazgatási reformtól joggal várunk; kívánunk, hogy a községi képviselőlet működésén az állam mindig rajta tartsa szemét s legyen az államnak módja kezdeményezőleg is befolyani a községi életre, főleg poliglott területen, hol a fajellentétek harca gyakran betör az állami érdekek s nemzeti javak szférái közé.

Színház.

Szilveszter est a színházban. A rendes színi estékből eltérőleg társulatunk az ó év utolsó estéjén, érdekes egyvelegben valóban „tarka“ előadással kedveskedett közönségünknek. Volt ott szavaltat, kacagtató kuplé, ének, tánc és több efféle. Valamennyi előadás és mutatvány eddigi véleményünket a társulatról, amely már annyi kellemes estét nyitott csak megerősíti. Jók voltak: Török Kornél, Karácsonyi M. és Szigeti Mari. Molnár Rezső, Szigeti Antal és Hegyessy érdekesek voltak.

Az új év első napján két előadás volt, délután 1/2 4 órakor ifjúsági és gyermekelőadásul színre került a „Csókon szerzett völegény“ nem a legjobban sikerült jobb erről hallgatni. Este pedig Dobsa László „V. László és Hunyady László lefejeztetése“ ment. A darab nagy számú

galma . . . de ő a dél forró leányát kereste: izzó szenvedéllyel, lobogó lánggal, szikrázó tüzrel . . . Neki élet kell . . . élet . . . élet . . .

Odakünn pedig a levegőben tavasz volt . . . És a nap ragyogott . . .

Zöld smaragdban csillogott a laguna . . . És vidám női kacagás hallatszott egy palota nyitott ablakából.

Itt volt az élet, a nevető, mosolygó, ragyogó élet.

A szíve pedig vígan dobogott: Kip, kop.

Mikor a torre del Orologio bolthajtatos átjárója alatt kifordult a Márktérre, fenn a toronyban a mórok épen tizenegyet ütöttek.

Önkénytelenül a kronaméterje után nyúlt.

Tíz óra huszonöt percet mutatott.

Mi ez? . . .

A füléhez emeli . . . Lehetetlen! — Az ő híres kronaméterje, mely már harminc év óta van a család birtokában, meg állt. Ez, családi hagyomány szerint nagy szerencsét hűséget jelent! Egy pillanatra úgy érzi, hogy most már a szíve sem ketyeg többé.

Sietett vissza a Merceriába a legelső óraművészhez.

*

Alacsony, kis ajtón nyitott be.

Mikor belépett még sötét volt. Hiszen en-

nek a szűk utcának soha sincs napja. De hirtelen kivilágosodott a kis boltocská egy villamos gomb érintésére. És a sok aranyékszer csillogott a villamos fényben, mint egy mesebeli kincstár.

És amint a kápráztató fényben körütekint, újabb csoda vár rá.

Ott áll előtte Santa Barbara.

Bibor a ruhája. A fejében diadém. Kék szemében sejtelmes ígézet, gömbölyű arcán a szelidség bája. A termete egy hős istennőé. Csakugyan ezek a kék szemek kigyúladnak és szikrázik bennök a szenvedély. Mosolygása ésbontó és lángra gyújtja a vért. Minden tagja él, mozog. Az ajka piros, mint a pipacs virága és a csók édes gyönyöre remeg rajta.

Óh, Palma Vecchio, milyen kontár vagy te! Látod, itt az élet, a nevető, mosolygó, ragyogó élet . . .

*

Santa Barbara, a búbajos órásné megígérte, hogy a kronaméter pár nap múlva rendben lesz. Ismét pontosan fog járni.

De midőn az ifjú, a fényes boltból kitántorodott, érezte, hogy a családi hagyomány már beteljesedett rajta. Nagy baj érte. Valami csodálatos ígézet vett rajta erőt. Folyvást őt látja, Santa Barbarát.

Bibor a ruhája. A hajában diadém. Kék szemében sejtelmes ígézet . . .

Barangolt az utcákon; csak őt látta.

Nézte a procuratiált csillogó kirakatát. Csak őt látta.

Megállott a csodaszép Madonnák előtt. Mindig csak őt látta . . . A levegőben benne volt a tavasz lehelle. A lelkében is tavasz, ifjúság volt.

És Santa Barbara olyan szép volt, olyan ígöző . . .

*

Minden nap ott járt mindenféle ürügyek alatt az óraművesnél.

Santa Barbarát mindig szebbnek találta.

Az óraműves asszony rápazarolta mosolyának minden ígézetét és édes sejtések rózsás ködével hódította el a lelkét.

Őt nap múlva elkészült a híres kronaméter.

Füléhez vette. Olyan pontosan, szabályosan verte: Kip, kop, kip, kop.

De mikor kifordult a kis alacsony óras boltból, úgy érezte, hogy lelkében vége a harmóniának és a szíve nem tart már lépést a híres kronaméterrel.

Annak dobogása nem volt már többé szabályos, nem volt, többé rendes.

Olyan volt, mint a félrevert harang, mikor tűzveszedelem pusztít.

közönség előtt folyt le, a lehető legjobban sikerült és a közönség hangos tapsban nyilvánította elismerését. Vetéssy Dániel mint (V. László) kitett magáért. Halmi Jenő Hunyady Lászlót adta. Játékában megvolt a vadság, szilajság, elhatározottság és gyengeség, jól játszott. Szép jelenet volt a király esküje és még Hunyady mikor Makaynéknál (mint apróddal) a vár kulcsát átadta V. Lászlónak. Szigeti Mari folyton vig darabokban láttuk, most alkalmunk volt megismerni a drámában is, mint mindig úgy most is a hallgatóság figyelmét magára vonta, nem különben Szirmai Jozsef is. Megemlíthetjük Keller Antal, Nagy Imre, Török Kornél és végül Hegyessy játékát.

Folyó hó 2-án a hallgatóság nagy érdeklődése mellett Faragó Jenő „Katinka grófnő” című darab került színre. A főbb szerepeket Sz. Nagy Imre, Szigeti Mari és Hegyessy Gy. játszotta, játékukról mint rendszeren elismerőleg szólhatunk. Jók voltak még Szigeti Antal és Keller. Makayné eddig csak karban hallottunk most szólott énekelt nagyon kellemes kis hangja van.

Január 4-én Szigeti Antai jutalomjátékául „Rip van Vinkle” került színre. Szigeti Antal Rip nehéz szerepét jól játszotta azonban a szerep énekes része egy kissé nehéz volt neki. Nem énekelt oly jól, mint máskor. Szigeti Mari mint rendszeren nagyon kedvesen játszott s szépen énekelt. Hegyessy komikumával nagy derűtséget keltett. Már megjelenés e nevetésre fakasztotta a közönséget. Meg kell még emlékeznünk Szigeti Margitkáról, aki igazán kedves és mulatságos volt.

Csütörtökön a Kis-hörsögöt adta Tóváry Antal szintársulata. Kitünő bőhozat, melynek minden egyes jelenete derűtséget keltett.

A darab leghálásabb szerepét Hegyessy adta. A mindenbe beavatott s gazdáját bajától kimenteni akaró Komornyik szerepében valóságos remekelt. Különösen a második felvonásban érvényesült nagyon jól. Szigeti Mari és Sz. Nagy Imréné kedvesen játszottak. A második felvonásban lévő daettjük nagy sikert keltett a fiatalság körében. A darab többi szereplőiről szintén csak jót mondhatunk. A sikerült előadást nagyon csekély számú közönség nézte végig.

(Vége következik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

A József főherceg szanatorium egyesület.

Budapesten a királyi bérházban vonzó kiállítást rendezett azon nyereségtárgyakból, melyeket február 25-én föltétlenül kifog sorsolni. A kiállítást állandóan sokan tekintik meg. Ott csillogragyog tündérfényben a 22.000 koronás főnyeremény 635 brillant köve. Valóságos látványosság számba megy a 660 kötetből álló művészi kivitelű könyvtár, melyen szekrénye ellenken dokumentálja, mire képes a magyar ipar. Mahunka Imre cs. kir. udvar szállító izlését dicséri. A Mnivódok, a vadászfelszerelés iránt érdeklődnek. 730 nyereségtárgy hívja föl a jótékony szívek emberszeretét, siessenek egy scrs jegyet, melynek ára egy korona, venni, mert a míg értékes nyereségtárgyak nyereséges-biztatja őket másrészt a népszanatoriumok alapjának gyarapítását eszközlik.

Országgyűlés. Ö felsége, apostoli királyunk f. hó 4-én fölosztotta az országgyűlést. A belügyminiszterium az új választások megejtésére a folyó hó 26-ikától — február 4-ikéig terjedő tíz napot tűzte ki. A választások nagy izgalommal fognak jární, mert heves harcra készül a szabadelvű párt; mint egyesült ellenzék. Erzsébetvárosban egyhangú lesz a választás. Kipróbált, régi képviselőnk dr. Issekutz közfelkiáltással kapja meg a mandatomot. —

Áthelyezés. Bokor István m. kir. főhadnagyot illetékes katonai hatósága Nagy-Szebenbe helyezte át. Sajnálattal közöljük a hírt; jó magyart, kedves világit vesz benne a társaság. —

Előléptetés. Balcer György főgimnáziumi rajztanár tisztihelyettségé nevezetett ki.

Caszinó estély. Mult hó 31-én caszinónk, saját helyiségében zártkörű, műsoros táncestélyt rendezett. A programm piészek a következők voltak:

Kulin Sáríka úrleány Farkas Imre két költeményét szavalta: Gitta kisasszonyt és a Levél címűt; amazt nagy vervvel, temperamentumosan, — emezt szépen, meghallóan.

Török Blanka úrleány: Várady Antalnak Erney Józseftől megzenésítet melodramáját Ilórá-t adta elő Soós Matild úrleány zongorakisérével. remekeltek mindketen.

Harmadik piész tréfás dialog: A második Borgia Lukrécia volt. Szereplői Inceze Katinka úrleány, s a mindig jókedvű lovag Gruppenberg Fehrentheil Henrik és Jakabffy Albert urak voltak. Játékuk összhangja, praecisitása, a komikus helyzetek, nagy derűtséget keltettek.

Az utolsó szám, Király Amanda és Zakariás Sáríka úrleányok kettőse volt.

Üde hangon, szépen előadott dalaikat mind megisméltette a közönség.

A caszinó termei zsufolásig tele voltak. — A műsor után megkezdődött a tánc első rész s éjjelig tartott — az újesztendeig, melyet derűlten, jó kedvvel fogadott a közönség, örvendve, hogy elmúlt a fakó 1904, mely annyi keserűséget s oly kevés örömet okozott. Az új esztendő talán szerencsésebb lesz! Ennek a reményében kívánt mindenki barátainak, hozzátartozóinak boldog új élet! Adja Isten!

Jelen volt úrasszonyok: Dr. Antalffy Manóné, Bedó Joákimné, Ehrlich Béláné, Gencsy Gyuláné, Gorove Lajosné, Göbl Alajosné, Inceze Pálné, dr. Issekutz Viktorné, Jeney Károlyné, Király Pálné, Koszta Gáborné, Kovácsy Albertné, Kulin Imréné, Laukó Albertné, Mandl Lajosné, Rozgonyi Ottóné, Sax Sándorné, dr. Száva Andrásné, Szenkovits Lajosné, Sioldea Anchidemné, dr. Takács Zoltánné, Török Árpádné, dr. Zakariás Simonné, Zakariás Manóné, Zakariás Ferencné. Úrleányok: Alföldy Irma, Antalffy Erzsike, Gencsy Rózsika, Gorove Katinka, Graeser Lujza, Inceze Bianka és Katinka Issekutz Antónia és Irmika, Jeney Mariska Kampian Klementin, Ottika és Zsuzsika, Király Amanda, Kovácsy Ilonka, Kulin Rózsika és Sáríka, Soós Matild, Szenkovics Berta, Török Blanka Emma és Irén, Zakariás Gitta, Ilonka Sáríka és Teréz.

A tánc folytatása virradtig tartott, — pedig január 1-jén meglehetősen későn virrad. —

A vacsora Csiszár József bérlő konyháját, a pompás muskatály és sauvignon pedig a caszinó pincéjét dicsérte.

Képvisező választás. Úgy halljuk, hogy polgárságunk f. hó 26-án (csütörtökön) fogja kikiáltani képviselőjét. —

A deák bál. Az erzsébetvárosi m. kir. állami főgimnázium ifjúsága Segítő Egyesülete és Önképző Köre javára 1905. évi január hó 14-én a Takarékpénztár-szálló disztermében hangversennyel egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez, melyre t. címeket és családját tisztelettel meghívja a rendező bizottság. Belépődíj: személyenként 2 korona, családi jegy 5 korona, karzati jegy 1 korona. Kezdeté pontban esti 8 ó. Felülfizetéseket köszönettel fogad s hírlapilag és a főgimnázium évi ért nyugtatványoz a rendezőség. A hangverseny műsora: 1. Magyar Népdalok. Játssza az ifj. zenekar. 2. A nővér — Inezédi Lászlótól. Szavalja: Csiby Andor VII. o. t. 3. Magyarépdalegyveleg. Éneklí a férfi-

kar. 4. A Komikus. Magánjelenet. Előadja Melánkovits Ödön VIII. o. t. 5. Kolozsvári polka. Játssza az ifj. zenekar. Kabdebó A. VIII. o. t. Agg E. Albert O. Cseke D. Docolin J. Wolff Gy. VII. o. t. Bach E. Barnai Ö. Bartha Z. VI. o. t. Ábrán J. Hemmert J. Roth J. Stumpfoll D. V. o. t. (hegedűn). Rozgonyi J. VII. o. t. (brács), Melánkovits Ödön VIII. o. t. (gordon), Gál L. VIII. o. t. (fuvola), Nemes F. VII. o. t. (cimbalom).

Port-Artur elesett. Végre valahára vége a rettenetes vérontásnak legalább a harctér egy pontján. Nogi seregei január 3-án vonultak be a véres romok közé. A hatalmas erőssége Togo admirális 1904. február 8-án kezdte lövetni, s azóta szakadatlanul bömböltek az ágyúk egész január 1-jéig. Az ostrom tehát 327 napig tartott. Az eredetileg negyvenötezer főnyi védő seregből csak ötezer ember volt talpon, 15.000 a kórházakban fekszik, — a többi 25.000 csöndes hant alatt, hol már nem parancsol a fehér cár. Pétervárott végtelen döbbenést keltett a rémhír, — Tokióban pedig egetverő lelkesedést! A cár megszakitotta szemle útját s visszatért szomorú fővárosába. — Szomorú karácsonya van — de népének még szomorúbb. — Hiszen már százezer orosz férfi hozzátartozói siratják az áldatlan háborút!

Egy millió a szerelemért. Lady Turner, Sir Alfred Turnernak, egy angol tábornoknak felesége, bírói ítélet folytán egy millió koronát vesztett, mert férjét saját maga választotta meg. Atyja, Henry Whiting, azzal a kikötéssel hagyta hátra ezen összeget, hogy az a londoni rendőröknek jusson, ha leánya a végrendelet végrehajtójának akaratával nem egyező házasságot kötne. A testamentum végrehajtójául pedig feleségét és fiát nevezte meg. Azany a beleegyezését s adta a házassághoz, de meghalt, mielőtt az esküvő létrejöhetett volna. Ekkor azonban a fivé övást emelt, amikor nővére Turner generálissal az oltár elé lépett. A fivér győzött is a bíróság minden fokozatán, így a csinos kis summa a rendőri segélyalapot gazdagítja.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a Ferencz József keserűviz valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen fölül mulja. Kérjünk határozottan Ferencz József keserűvizet. Mühlsteffen Gusztáv úrnál kapható Erzsébetvárosban.

CSARNOK.

Regényalakok.

Irta: Bródy Sándor.

(Folytatása és vége.)

II.

A sphinx.

Az én szememben a rejtély titokzatos képe: egy hordár. Multkor láttam éppen, most báránbőr sipkát visel, — mert mindég az időhöz képest öltözködik, — hosszú katona köpenyegét és egyik kezén keztyűt. (A másik kacská, akaratos és használhatatlan, bizonyosan kitört valami hurcolkodás alkalmával, nem érdemli meg, hogy gondolják és öltöztessék.)

A számozott öreg embert huszonöt éve ismerem. Amikor feljöttem Budapestre, mindjárt megláttam és megjegyeztem, noha ezernyi újone villant föl olykor szemeim előtt.

Akkor is pálinkás bolt előtt állott, a tétlenség legnagyobb komolyságával, szótlanul és mozdulatlanul. Senki meg nem szólította, senkinek sem szólt, nem szivarozott, nem olvasott, még csak nem is nézett. Állott. Tíz éven túl ugyanegy helyen, a belvárosnak valamelyik ma má

nem létező kis könyökutcájában, ahol roszkatag és elvénhedt házak szinte várták a véget, óhajtottak a lerombolást. A hordári intézménynek e helyen semmi jelentősége nem volt soha és egész létalapja nem lehetett egyéb, mint az ott tartózkodó néhány diák tárgyainak időleges értékesítése, át- és visszaszállítása. Röviden szólva: a zálogházi forgalom közvetítéséből négy vörössipkás felnőtt embernek kellett volna megélnie ezen a tájon és ezek egyike volt a rejtélyes öreg. De sohasem láttam ez irányban buzgolkodni, sőt, midőn egyszer én tisztán lélektani tanulmányból megkínáltam, hogy egy testhez álló, de túlon-túl világos kabátot helyezzen el nyári nyugovóra: röviden és kerekén „nem“-et intett a fejével.

Ma sem tudom és amíg élek, nem is fogom megtudni, miért ellenkezett ilyen szótalan határozottsággal? Nem bizott útja sikerében, nem tartotta értékesnek a kissé különös színű öltözétdarabot, vagy határozottan derogált neki a megbízás? Még egyszer kísérletet tettem vele és egy levél átadásával bíztam meg, a vitel bérét azonban az átvevőnek kellett volna megfizetnie. A válasz megint az a szótlan, rövid, de erélyes „nem“. Bosszús zavarral hagytam ott; mit bánom én, haljon meg éhen!

Ennek az embernek úgy látszik, nem volt szüksége a táplálkozásra. Délben nem ment haza, nem távozott valami kis korcsmába nem ment le a boltba, vagy a szatócshoz. Állt és várt, de nem úgy, mint más élő és érző leny, hanem figyelmesen, de közönyösen, mint egyiptomi sírbolt kőből faragott szobra, elhagyott mohlepte kőalakjai — összel. Csuda, hogy a vidám és önértékes pesti fécskek nem raktak a nagy szürke szakálla alatt fészket. És érthetetlen, hogy az utcai gyermekek nem próbálták kizavarni fenséges nyugalmából. De nem volt komikus, nem reagált a tolakodásra, nem volt hozzá férhető.

Miért állott akkor oly esőkönnyösen éppen a pálinkás bolt előtt? Mit várt ez üzlettől, amellyel — látszólag — csak annyi közössége volt, hogy az ajtaja alá behúzódtott, ha nagyon fújt a téli szél. Mindhiába voltam nyomában, a legfurfangosabb megfigyelés, a legvadabb fantazia sem tudta megfogni és valami szilárd talajon megrögzíteni. Nem tudtam hová tegyem és ifjú koromban ez nekem fájt, ha nem szégyenlem magam, utána járok, hazakisérem, hogy megtudjam: hol és mint lakik. De kutassak egy hordár után, mi jogom és mi okon? Megelégedtem azal, hogy kikérdeztem a kartársait. Megvetőleg nyilatkoztak róla, de egyebet nem tudtak mondani, csak ezt:

— A János!

Természetes, hogy János, ezt úgy is tudhattam volna, mert kell, hogy a neve is maga a közömbösség legyen. János az senki és a mindenki. Nem tudom, elég misztikusan fejeztem-e ki magamat; félek, hogy megértének.

A vezetőnek nevét a kollégái sem tudták. Az egyik úgy sejtette, hogy Mikulíknak hívják. Ennek a hitnek azonban nem volt semmi alapja, talán csak az, hogy az illetőnek ez a szó tetszett. Mások szerint Tóth vagy Puskás volt, hogy házas ember volna, azt nem állította egyik sem. Éltek annyi logikával és mondták is:

— Ha felesége volna, többször idejönne hozzá veszekedni!

Aztán elúntam és abban hagytam az obszerválást. Közben megismerkedtem néhány száz emberrel, más egyéb kis és nagy dolgok is történtek azóta, hogy elhagytam az ódon könyökutcát. Többek között: megváltozott az egész pszichológiám, kezdek tájékozódni abban a sötétségben, amelyet „én“-nek neveznek. Körülbelül megtudtam, hogy semmi érdemlegest nem lehet csinálni az élet e könyök utcájában, ami alapo-

san ellenkezik a régi véleményemmel. Sőt a kedves ételeim is mások lettek, pedig mások, ez az egy, amiben következetesek szoktunk lenni és kitartunk — a mákos metélt és a malac — pörkölt mellett, — mindhalálig. És a vérem! Nem kell vegyi vizsgálat alá vennem, úgy is tudom, más. Régen forró és fellobbanó, ma lagymatag és — gondolkodom vele.

Minden más lett bennem és körülöttem is. A csecsemőknek bajszok nőtt és ha megpillantottam ifjú kori ideáljaimat az utcán — átmentem a másik oldalra. Nincs semmi és senki, aki magára ne cáfolt volna, a hegyek összelapultak a magasság kisebb lett, a messzeség összement és a fiakkereseket nem tartom többé zordon és gögös uriembereknek. Óh istenem, húsz évi kopás alatt mily szürke lett Budapest szikrázó színű keleti szőnyege!

Csak a szobor maradt a régi, a hordár, az változatlan. Lerombolták mellőle a házat, körülötte a városrészt és ő — bizonyára szóltanul és szívtelenül — átköltözött egy új helyre, hol megint csak pálinkás bolt áll.

Új öt év telt azóta, mindennap látom és mindig ugyanannak! Mindig a helyére, soha megbízása, semmiféle keresete. Ha csak egyszer pillantanám meg munkában, ha csupán egy frakot vinne vasalóba, egy levelet valami leányhoz. Miből él, de miből élhet? Így megkell halnia éhen, csak végezne már szegény, jobb volna talán neki is! Neki azonban, úgy látszik, mindig. Vár, néz, áll, míg estve lesz. Nem öregebb és nem elégedetlenebb, mint régen. A ruhája is mintha ugyanaz volna, elég tiszta, elég rendes az időhöz való. Nincs melege, nem fázik, dolga nincs, terve nincs, célja nincs. Mit gondolhat a maga életéről? Azt, hogy várni kell, majd eljutunk valahová. Mi úgy sem mehetünk magunktól, visznek, mint ahogy hordja magával az ár a folyamnak molekuláit. Nem a cseppeket, mert az már intézmény, valóságos részvénytársaság.

Ostoba filozófia, hogy meg téveszt, mint kitért az útamból. Most hirtelen egy kép reszket a szemem előtt, homályosan, beteges bágyadsággal. Mintha láttam volna a száműzött öreg embert most karácsonykor, estve. Az utca elhagyatva, sötét mögötte a pálinkás bolt is. A hordár induló félben volt éppen, de valaki hátulról megérintette a kacska kezét. Egy asszony-ember kalapban, csak a fél arcát láttam, de az ugyan-csak kivolt pirosítva:

A lánya, az unokája, a felesége? Egy darabig láttam őket, amint egy vonalban lassan haladnak előre, amíg egyszerre kiestek, elvágódtak a látóhatáromból, velem — egymagammal — vadul vágatott tova az ünnepi villamos.

Magyar Kalligraphia

Felelős szerkesztő: Dr. Gillyén Kálmán.
Kiadó lapfajlagdonos: Scholtes Albert.

PÉNZ

4¹/₂ %-os

törlesztéses kölcsönöket

nyújtok budapesti és külföldi elsőrangú pénzüintézetektől a földbirtok és ingatlan ³/₄ értékeig I. és II. helyre 15—65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitelt!

papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre gyorsan és discréten.

Bank- és magánadósságok convertálása.

LANG SAMU

BUDAPEST, VI., Nagymező-u. 12.

A kölcsön nem záloglevelekben, hanem készpénzben lesz folyósítva. Értékpapírok és részvények a legmagasabb napi árfolyam mellett megvételnek

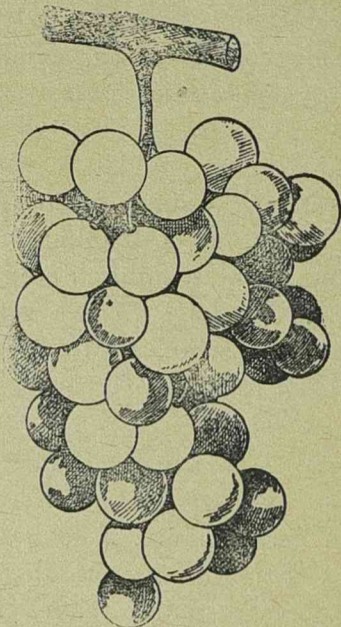
Osztályosrjegyek: ¹/₄ K 12.—, ¹/₂ K 6.—, ¹/₄ K 3.—, ¹/₈ K 150.

88 9—12

(Válaszbélyeg.)

Nyom. Scholtes Albert-nél Erzsébetvárosban.

„Milleniumtelep“ Nagyösz.

Legolcsóbb árak!

Legolcsóbb árak!

Szép és tartós szőlője

csak annak lesz, a ki ingyen kéri Magyarország legnagyobb szőlőiskolájának árjegyzékét, a mely szőlőiskola állami segélyvel és állami felügyelet 93 7—20 mellett létesült.

A „KÁVÉ KIRÁLY“-hoz.

A ki nagyon jó zamatu s illatu kávé kedvel, az csakis „Király kávé“-t vegyen, mely a legkiválóbb fajok vegyítéséből áll s egy még eddig nem létezett módszer szerint van pörköltve. Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnünk s így minden kávéismerő, ki egyszer megízleli, soha más kávé-t nem fog használni.

Ismeretes, hogy a kávé a legérzékenyebb cikk, melyből a finom zamatu s illat azonnal elillan, valamint minden íz szagot elvesz, miért is ezen kiváló kávé lemezdobozokba csomagoljuk s szállítjuk bármely postaállomásra bérmentve, utánvétellel a következő árban:

1 kgros doboz	— —	4 kor.	80 fill.
2 „ „	— —	9 „	— „
4 „ „	— —	17 „	20 „

Ezen különleges pörkölt kávé-n kívül ajánljuk a következő nyers fajokat, szinte bérmentve, utánvétellel bármely postaállomásra:

1 postacsomag 5 kgr. legfin.	Cuba	kor.	13.50
1 „ „ „ „	Ceylon	„	12.—
1 „ „ „ „	Jamaica	„	11.20

BIRO és TÁRSA

a „Kávé király“-hoz 60 24—26

BUDAPEST, VI. ker., Teréz-körút 2/b.

A „KÁVÉ KIRÁLY“-hoz.

A leghíresebb kötőgépek

házi és ipari célra

I. styriai kötőgépgyár.

Magyar képviselő Budapest, VII., Erzsébet-körút 23.

Részletfizetésre is kapható.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. 89 9—12

Varrógépek és kerékpárok raktára.

Fogl József Lajos.